

Region Midtjyllands indsats for kultur og sundhed

Historik og den nuværende status på arbejde

Region Midtjylland (RM) har siden 2015 arbejdet med kultur og sundhed og har på nuværende tidspunkt international bevågenhed som fyrtårnsregion på feltet. De faste samarbejdspartnere tæller bl.a. WHO. RM har udrullet kor til lungesyge i samarbejde med Lungeforeningen, samarbejdet med Parkinsonforeningen om at udbrede dans til Parkinsonsyge, støtter netværket Kulturinitiativers sundhedsfremme med bl.a. 10 midtjyske kommuner, og RM har været med til at udbrede læsegrupper til psykisk sårbare.

De midtjyske hospitaler har det seneste år startet en række prøvehandling bl.a. "Livemusik på intensiv" med Det jyske musikkonservatorium, "Sammen om levende musik" med bl.a. Aarhus Kommune og et helt nyt projekt under Nordisk Kulturfond om udrulningen af et endnu ikke udvalgt tilbud i samarbejde med WHO og partnere i Belgien og Rumænien. RM har også i samarbejde med Sundhedsstyrelsen og WHO etableret det internationale digitale inspirationskatalog www.kultursomsundhedsfremme.dk.

Specialdesignede kultur- og sundhedsaktiviteter viser høj brugertilfredshed, lavt frafald og målbar effekt på både fysiske og psykiske parametre bl.a. "en signifikant positiv effekt på depression, stress og angst" og "en positiv indvirkning på livskvalitet"¹. WHO's rapport på området fra 2019² henviser til forskning, der viser, hvordan kulturaktiviteter kan have en betydning for appetitten hos kræftramte, lungekvalitet hos lungesyge og på alt fra smertebehandling til blodsukkerniveauer.

Rapporten fra WHO understreger samtidig, at kultur med fordel kan indgå i både **forebyggelse, sundhedsfremme, behandling og rehabilitering**. Blandt de eksisterende tilbud, som RM er involveret i, er der især fokus på rehabilitering og mestring af kronisk sygdom.

Regional Udvikling afsatte frem til 2020 ca. 0,5 årsværk til opgaven. I 2020 var indsatsen midlertidigt opgraderet til ca. 2 årsværk, hvoraf det ene årsværk var en et-årig projektansættelse. Fra 2021 er der afsat 1 årsværk til opgaven som er fordelt på to medarbejdere. Derudover er der givet ca. 5 mio. kr. i udviklingstilskud til kultur- og sundhedsprojekter siden 2015.

Beskrivelse af behov for øget fokus

Den vestlige verden står med stigende sundhedsmæssige udfordringer. Det sker som følge af en stor stigning i borgere med dårlig mental sundhed, blandt andet hos børn og unge, og en kraftig stigning i andelen af ældre og borgere med kroniske sygdomme og multisygdomme. Velfærdssamfundet er også under pres kulturelt, da der er en stigende social ulighed i sundhed, og en lignende social ulighed i kultur, hvor flere oplever manglende adgang til kreativ udfoldelse og kulturelle fællesskaber.

Parallellerne mellem det sundhedsmæssige og det kulturelle flugter med Region Midtjyllands Sundhedsaftale 2019-2023, der netop handler om lighed i sundhed og som bl.a. har visionen "På borgernes præmisser", der fokuserer på inddragelse af borgere og pårørende i behandlings- og rehabiliteringsforløb bl.a. ved at skabe samarbejder med foreningslivet.

¹ Tid til læsning, evalueringsrapport. 2020.

² What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review. Link til resumé: https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0020/412535/WHO_2pp_Arts_Factsheet_v6a.pdf

Der er store potentialer ved at arbejde med en systematisk udbredelse og udvikling af kultur og sundhedsløsninger, og ved at sikre en mere fokuseret indsats der kan imødekomme den voksende efterspørgsel fra offentlige aktører heriblandt de midtjyske hospitaler. Efterspørgslen er særligt efter viden, netværk og praktiske erfaringer, med det i Danmark stadig meget nye tværsektorielle felt kultur og sundhed. Der er oplagte muligheder og uforløste potentialer for at udvikle nye innovative sundhedstilbud, og fundamentet er gødet til både nationalt og internationalt samarbejde for at hente fondsmidler til området. Her står RM blandt andet på kortlægningen af kunst- og kulturtilbud på de midtjyske hospitaler, der blev udviklet i 2020.³

De lavthængende frugter ér plukket

Indsatsen har fokuseret på de lavthængende frugter – de allerede anerkendte internationale eksempler på skalerbare koncepter der virker for bl.a. lunge- og Parkinsonsyge, demensområdet og psykisk sårbare. De initiativer er i nogen grad implementeret, så det oplagte næste skridt er dels at øge implementeringsgraden, samtidigt med at der udvikles nye tilbud til nye diagnosegrupper. Dét er en opgave, ingen andre har påtaget sig, men som RM på nuværende tidspunkt har bygget fundamentet til at udføre.

Det er afgørende for at kunne udbygge indsatsene, at der er ressourcer til at regionens hospitaler kan engagere sig i arbejdet og dermed være med til at høste flere fordele. De ressourcer skal også skabe muligheder i klyngerne mellem vores hospitaler og kommunerne med indsatser tæt på borgerne.

Udviklingsplatform

Målet er, at RM i de kommende år vil blive en international foregangsregion på feltet, som blandt andet er i stand til at imødekomme efterspørgslen efter viden inden for forskning og kan stille konkrete og nemt implementerbare løsninger til rådighed for regionens hospitaler, social- og psykiatriområdet, kommuner, borgere m.fl.

Indsatsen skal koble aktørerne i økosystemet inden for sundhedsinnovation, kulturel innovation, forretningsudvikling, patientforeninger og forskning både lokalt, nationalt og internationalt.

Kultur og sundhed er en integreret del af regionens udviklingsstrategi, der giver konkrete bud på, hvordan vi kan forbedre borgernes livskvalitet, hvordan vi kan skabe en bæredygtig samfundsudvikling og skabe et mere bæredygtigt og effektivt sundhedsvæsen på borgerens præmisser. RM skal med kultur og sundhedsindsatsen være et innovativt fyrtårn, der brander RM som en god, sund og sikker region at bo og arbejde i for dermed at tiltrække nye borgere, partnere og ressourcer.

Ny servicefunktion

Den nye medarbejder skal bl.a. bidrage til at, at RM kan stille viden og knowhow inden for forskning og konkrete løsninger til rådighed for bl.a. de midtjyske hospitaler, de midtjyske kommuner og for det kulturelle og frivillige foreningsliv. Indsatsen skal have en brobygningseffekt mellem de kommunale og de regionale sundhedsopgaver og opgaveløsningen. Der er jævnfør WHO's rapport tale om metoder og viden, der kan bruges både inden for forebyggelse, behandling og rehabilitering og som kan skabe besparelser på bl.a. medicinforbrug, genindlæggelser, fravær fra arbejdsmarkedet og sociale indsatser primært ved at bruge eksisterende kulturelle tilbud i lokalområderne – foruden de afledte effekter ift. medarbejdere og pårørende. Indsatsen vil fortsat have særligt fokus på at skabe konkrete bud på mere lighed i sundhed og lighed i kulturadgang.

Konkrete opgaver kan for eksempel være:

³ <https://www.kultursomsundhedsfremme.dk/project/refleksionsrum>

- Systematisk udbredelse og implementering af bæredygtige og kvalitetssikrede løsninger
- Udvikling af forretningsmodeller bl.a. for samarbejder mellem sundheds- og kultursektoren
- Sparring om udvikling af nye løsninger
- Seminarer, kurser og foredrag
- Fondssøgningspartnerskaber
- Indhentning af international best practice
- Etablering af kommunikationsplatform med projektbørs

Beskrivelse af fremtidig organisering

Indsatsen for kultur og sundhed består i 2022 af 2-3 medarbejdere med opgaver inden for innovation, fundraising og kommunikation. Målet er, at der de efterfølgende år vil blive tilknyttet 1-2 yderligere medarbejdere i projektstillinger tilknyttet fondsstøttede udviklingsprojekter.

Det skal undersøges om der er interesse for at etablere et partnerskab blandt repræsentanter for de regionale hospitaler, regionspsykiatrien, socialområdet, Regional udvikling, de kommunale sundhedsindsatser, patientforeninger, Aarhus Universitet og regionens kulturliv.

Økonomi

Der ansøges om et beløb svarende til at kunne ansætte et nyt permanent årsværk svarende til 0,217 mio.kr. i 2021 og 650.000 kr. i de kommende år.